

дітей до вільного вибору сфери застосування власних сил; забезпечувати умови для реалізації творчого задуму кожного; надавати всебічну допомогу тим, хто відчуває труднощі в спілкуванні, навчанні, певних видах роботи; давати можливість кожному відчути свої переваги і стати лідером.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зербіно Д.Д. Наукова школа: лідер і учні Львів, 2001. 208 с.
2. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії : моногр. Черкаси, 2008. 608 с.
3. Лютий М. Уявлення учасників освітнього процесу закладу вищої освіти про показники лідерської компетентності майбутнього викладача. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2019. № 3. С. 85–97.
4. Педагогічна майстерність / за ред. І.А. Зязюна. Київ, 1997. 349 с.
5. Романовський О. Г. Упровадження інноваційних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх педагогів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2012. № 3. С. 3–13.
6. Сергєєва В. Педагогічна комунікативна взаємодія в системі «учитель – учні» та її виховна цінність в умовах спільної творчої діяльності. URL:
<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/9245/1/kommunykativno.pdf>

Віталій БІЛАН
(Львів)

РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ У ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

Сучасні умови розвитку освіти в Україні зумовлюють необхідність підготовки педагога нового типу – творчого, мобільного, здатного до рефлексії та дослідницької діяльності. Особливої актуальності це набуває у сфері музичної освіти, де поєднуються наукове мислення та художньо-естетичне сприйняття дійсності. Актуальність порушеної проблеми зумовлена потребою підвищення

якості музично-педагогічної освіти та формування дослідницької культури вчителя музичного мистецтва [1].

У сучасній педагогічній практиці вчитель музики виконує не лише функцію трансляції знань, але й виступає організатором творчого середовища, фасилітатором освітнього процесу та дослідником власної діяльності. У цьому контексті особливого значення набувають методологічні принципи, які визначають логіку та зміст дослідницької діяльності педагога [2].

Метою тез є узагальнення сутності та ролі основних методологічних принципів у дослідницькій діяльності педагога-музиканта, визначення їхнього значення для сучасної освітньої практики.

Аналіз наукових джерел свідчить, що провідне місце у структурі методологічної підготовки займають принципи системності й цілісності, а також принцип діалектичної єдності загального, особливого й одиничного. Принцип системності передбачає розгляд педагогічних явищ як цілісної системи, елементи якої перебувають у тісному взаємозв'язку. Його реалізація дозволяє педагогові-музиканту комплексно підходити до аналізу освітнього процесу, враховуючи як змістові, так і процесуальні аспекти музичної освіти [1; 3].

Важливо підкреслити, що системність у музичній педагогіці проявляється у взаємодії теоретичних знань і виконавської практики, емоційного та раціонального компонентів, індивідуального і колективного досвіду. Такий підхід сприяє формуванню цілісного художнього мислення учнів і самого педагога [3].

Не менш важливим є принцип діалектичної єдності, який забезпечує розуміння взаємозв'язку загальних закономірностей педагогіки й індивідуальних особливостей музичного навчання. Реалізація цього принципу сприяє розвитку критичного мислення, уміння аналізувати педагогічні ситуації та знаходити оптимальні шляхи їх вирішення [2; 4].

У контексті дослідницької діяльності особливого значення набуває метод професійної спрямованості особистості, який орієнтує педагога на осмислення результатів власної діяльності з урахуванням специфіки музичного мистецтва. Цей метод передбачає інтеграцію логічного, психологічного та професійного аналізу, що забезпечує глибше розуміння педагогічних процесів [1; 5].

Практика свідчить, що ефективна реалізація зазначених принципів можлива за умови впровадження інноваційних методів навчання. Зокрема, використання інтерактивних форм роботи, творчих завдань та елементів проєктної діяльності сприяє формуванню дослідницьких умінь як у педагогів, так і в учнів [4; 5].

Результати дослідження показують, що на початковому етапі більшість педагогів-музикантів мають недостатній рівень сформованості дослідницьких умінь, що проявляється у фрагментарності знань і відсутності системного підходу. Водночас цілеспрямоване використання сучасних педагогічних технологій сприяє підвищенню рівня їхньої професійної компетентності та готовності до дослідницької діяльності [5].

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти, зокрема, під час організації уроків музичного мистецтва та позакласної діяльності.

Отже, реалізація методологічних принципів у дослідницькій діяльності педагога-музиканта є важливою умовою підвищення якості музичної освіти. Вона сприяє формуванню професійної компетентності вчителя, розвитку його творчого потенціалу та готовності до впровадження інновацій.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні ефективних методик формування дослідницької компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва з урахуванням сучасних освітніх викликів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Овчаренко-Пешкова О. Методологічні засади формування художньо-творчої компетентності учнів на уроках музичного мистецтва. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 2023. URL: <https://artstudies.pdpu.edu.ua/index.php/artstudies/article/view/85>
2. Олексюк О. М. Мистецька освіта в контексті нової педагогічної парадигми. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2017. № 2. URL: <https://mmod.kubg.edu.ua/index.php/journal/issue/view/2>
3. Олексюк О.М. Музична педагогіка: навч. посіб. Київ: КНУКіМ, 2013. 248 с.

4. Проців Л.Ю. Музична педагогіка в Україні: зустрічі в історії./ *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2017. № 2. URL: <https://mmod.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/89>

5. Сутність та структура музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 2024. URL: <https://artstudies.pdpu.edu.ua/index.php/artstudies/article/view/201>

**Володимир ГАЛИК,
Орест ГУК
(Дрогобич)**

ІВАН ФРАНКО І ГРИГОРІЙ ВАЩЕНКО ПРО РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ ТА ШКОЛИ У ВИХОВАННІ ГРОМАДЯНИНА

Новочасне переосмислення педагогічних ідей Івана Франка та Григорія Ващенка щодо ролі сім'ї й школи у вихованні свідомого громадянина є надзвичайно актуальним у контексті формування сучасної національної системи виховання в Україні. Особливої значущості ця тема набуває в умовах воєнного стану та євроінтеграційних процесів. Спадщина цих видатних мислителів містить важливі концептуальні засади, які відповідають викликам нашого часу у сфері освіти та соціалізації молоді. Їхні педагогічні підходи можна вважати характерним «генетичним кодом» нинішньої української педагогіки.

В умовах війни сім'я стала осередком психологічної безпеки та збереження національної ідентичності. Григорій Ващенко підкреслював, що сильна родина є основою міцної держави. Його система виховання, побудована на християнських цінностях і пошані до батьків, сприяє підтримці зв'язку між поколіннями навіть тоді, коли родини розділені кордонами [2, с. 128–129; 5, с. 82–83; 6, с. 3–4, 77–78]. З свого боку, Іван Франко бачив у школі не лише місце для набуття знань, але й ключовий інструмент для формування цілісної особистості та свідомого громадянина. Його ідеалом був освічений українець, інтегрований у європейський контекст, але водночас глибоко укорінений у власних національних традиціях [4, с. 22]. Цей